सन २०१७-१८ करिता कृषी उन्नती योजना- राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान-वाणिज्यिक पिकांकरिता (ऊस) ₹ ४७.४८ लाख निधी सर्वसाधारण प्रवर्गासाठी वितरीत करणे.

**महाराष्ट्र शासन**
**कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग**
**शासन निर्णय क्रमांक : असुअ-०३१७/प्र.क्र.११/४-अे**
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय विस्तार, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक : २८ मार्च, २०१८

**वाचा:-**

१. कृषि, सहकार व शेतकरी कल्याण विभाग, कृषि व शेतकरी कल्याण मंत्रालय, भारत सरकार यांचे पत्र क्र. No.२-१/२०१७ -NFSM दि. ०९.०३.२०१७
२. कृषि व पदुम विभागाचा शासन निर्णय क्र. ०३१७/प्र. क्र. १८/ राकृवियो कक्ष, दि.१३.०४.२०१७
३. वित्त विभाग शासन परिपत्रक क्र. अर्थसं-२०१७/प्र.क्र.७५/अर्थ-३, दि.१८.०४.२०१७
४. कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्र. संकीर्ण-२०१७/प्र.क्र.३१/१७-अे, दि.१९/०४/२०१७
५. कृषि व पदुम विभागाचा शासन निर्णय क्र. असूअ ०३१७/प्र.क्र. १३/राकृवियो कक्ष, दि.०६.०५.२०१७
६. कृषि, सहकार व शेतकरी कल्याण विभाग, कृषि व शेतकरी कल्याण मंत्रालय, भारत सरकार यांचे पत्र क्र. No.२-९/२०१५ -CU-IV, दि. १९.०७.२०१७
७. कृषि व पदुम विभागाचा शासन निर्णय क्र. ०३१७/प्र. क्र. १३/ राकृवियो कक्ष, दि.२६.०९.२०१७
८. कृषि, सहकार व शेतकरी कल्याण विभाग, कृषि व शेतकरी कल्याण मंत्रालय, भारत सरकार यांचे पत्र क्र. No.२-९/२०१५ -CU-IV, दि. ०५.१०.२०१७
९. कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्र. असुअ-०३१७/प्र.क्र.१३/१७-अे, दि.०९/११/२०१७.
१०. कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्र. असुअ-०३१७/प्र.क्र.११/४-अे, दि.१२/०२/२०१८.
११. कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्र. असुअ-०३१७/प्र.क्र.११/४-अे, दि.१२/०३/२०१८.
१२. कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्र. पुनर्वि-२०१७/प्र.क्र.१४९(४)/१७/२अे, दि.२८/०३/२०१८.

**प्रस्तावना:-**

राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान वाणिज्यिक पिकांकरीता संदर्भाधिन दि.०६.५.२०१७ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये ₹ ६०४.३३ लक्ष (केंद्र हिस्सा **₹** ३६२.६० लक्ष) रकमेच्या कृती आराखड्यास मंजूरी प्रदान करण्यात आली आहे.

केंद्र शासनाच्या दि.१९ जुलै, २०१७ रोजीच्या पत्रान्वये राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान वाणिज्यिक पिकांकरीता सर्वसाधारण प्रवर्गास **₹७३.२४** लाख निधी वितरीत करण्यात आला होता. सदर निधी वितरणास अनुसरुन दि.२६ सप्टेंबर, २०१७ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये अभियानांतर्गत केंद्र हिश्श्याचे **₹७३.२४** लक्ष व समरुप राज्य हिस्याचे **₹**४८.८३ लक्ष निधी (६०:४०) असे एकूण रु.१२२.०७ लाख निधी वितरीत करण्यात आला आहे.

केंद्र शासनाने संदर्भाधीन अ.क्र.८ येथील पत्रान्वये केंद्र हिश्श्याच्या पहिल्या हप्त्यापोटी मुक्त केलेल्या रु.२२.२६ लक्ष एवढया रकमेस संदर्भ अ.क्र.९ येथील दि.०९ नोव्हेंबर, २०१७ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्यात आली आहे.

आता, केंद्र शासनाच्या दिनांक ०९ जानेवारी, २०१८ रोजीच्या पत्रान्वये दुस-या हप्त्याची रक्कम **₹** ४९.८३ लक्ष निधी राज्यास प्राप्त झाला आहे. त्यापैकी राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियानांतर्गत वाणिज्यिक पिकांकरीता (ऊस) सर्वसाधारण प्रवर्गासाठी केंद्र हिस्सा रु.२१.३४ लक्ष व राज्य हिस्सा रु.१४.२३ लक्ष असा एकूण रु.३५.५७ लक्ष निधी संदर्भाधीन अनु.क्र.११ येथील दिनांक १२/०३/२०१८ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये वितरीत करण्यास मान्यता दर्शविली आहे. केंद्र शासनाकडून प्राप्त केंद्र हिस्स्यापैकी उर्वरित निधी व त्याप्रमाणात राज्य हिस्साचा निधी मिळून एकूण रु.४७.४८ लक्ष निधी वितरणाची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यानुषंगाने सर्वसाधारण प्रवर्गाकरीता सन २०१७-१८ करीता सदयस्थितीत उपलब्ध निधीच्या मर्यादेत अभियानांतर्गत वाणिज्यिक पिकांकरीता केंद्र समरुप राज्य हिस्साचा निधी वितरणाबाबत पुढीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे :-

**शासन निर्णयः**

१. सन २०१७-१८ करीता कृषी उन्नती योजना- राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियानांतर्गत वाणिज्यिक पिकांकरीता (ऊस) सर्वसाधारण प्रवर्गासाठी केंद्र व राज्य हिश्श्याचा एकूण ₹४७.४८ लाख (अक्षरी रुपये सत्तेचाळीस लक्ष अठ्ठेचाळीस हजार फक्त) निधी या शासन निर्णयान्वये आयुक्त (कृषी), महाराष्ट्र राज्य, पुणे, यांना अर्थसंकल्पिय वितरण प्रणालीद्वारे अभियानांतर्गत वाणिज्यिक पिकांकरीता (ऊस) या पिकाकरिता सर्वसाधारण प्रवर्गासाठी उपलब्ध करुन देण्यात येत आहे, सदर निधीचे केंद्र व राज्य हिश्श्याचे विवरण पुढीलप्रमाणे आहे:-

**(₹ लाखात)**

| अ. क्र. | राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान अंतर्गत वाणिज्यिक पिके | सर्वसाधारण प्रवर्ग | | एकूण वितरीत निधी |
|---|---|---|---|---|
| | | केंद्र हिस्सा (६०%) | राज्य हिस्सा (४०%) | |
| १. | ऊस | **₹ २८.४९** | **₹ १८.९९** | **₹ ४७.४८** |

२. परिच्छेद-१ मध्ये नमूद केल्यानुसार ऊस पिकाकरिता केंद्र हिश्श्याचा **₹२८.४९** लक्ष निधी (अक्षरी रुपये अठ्ठावीस लक्ष एकोणपन्नास हजार फक्त) आणि राज्य हिस्स्याच्या **₹१८.९९** लक्ष निधी (अक्षरी रुपये अठरा लक्ष नव्याण्णव हजार फक्त ) वितरीत करण्यात येत आहे. सदर रु.४७.४८लक्ष इतका निधी संदर्भ क्र.१२ येथील शासन निर्णयान्वये पुनर्विनियोजनाने उपलब्ध करुन दिलेला आहे.

३. अभियानातंर्गत ऊस पिकाकरिता अर्थसंकल्पीय वितरण प्रणालीद्वारे वितरीत केलेला केंद्र निधी सन २०१७ -१८ मध्ये पुढील लेखाशीर्षाखालील अर्थसंकल्पीय तरतुदीतून खर्ची टाकावा:-

| केंद्र / राज्य हिस्सा | लेखाशिर्ष |
|---|---|
| केंद्र हिस्सा | **मागणी क्रमांक डी-३**<br>२४०१- पीक संवर्धन<br>१०८, वाणिज्यीक पिके<br>(०२) (०८) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान- ऊस (केंद्र हिस्सा ६०%)<br>(केंद्र पुरस्कृत योजना) (२४०१ ४०५१) (योजनांतर्गत) (दत्तमत)<br>३३, अर्थसहाय्य |
| राज्य हिस्सा | **मागणी क्रमांक डी-३**<br>२४०१- पीक संवर्धन<br>१०८, वाणिज्यीक पिके<br>(०२) (११) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान- ऊस (राज्य हिस्सा ४०%)<br>(केंद्र पुरस्कृत योजना) (२४०१ A२४३) (योजनांतर्गत) (दत्तमत)<br>३३, अर्थसहाय्य |

४. या शासन निर्णयान्वये राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियानांतर्गत वाणिज्यिक पिकांकरिता (ऊस ) उपलब्ध करुन देण्यात येणाऱ्या केंद्र व राज्य हिस्स्याच्या **₹** ४७.४८ लक्ष रक्कमेचे जिल्हा निहाय/ कार्यालय निहाय वाटप करण्याकरिता संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण) यांना प्राधिकृत करण्यात येत असून त्यांनी अभियानांतर्गत जिल्हा निहाय वाटप करावयाचा निधी PFMS प्रणालीद्वारे सर्व संबंधित जिल्हयांना वितरीत करावा.

५. या शासन निर्णयान्वये उपलब्ध करुन देण्यात येत असलेल्या रु. ४७.४८लक्ष निधीचे विविध कार्यालयांच्या स्तरावर कोषागारातून आहरण व वितरणाकरिता खालील अधिकाऱ्यांना त्या-त्या स्तरावर नियंत्रण अधिकारी आणि आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे:-

| अ.क्र. | कार्यालय | नियंत्रण अधिकारी | आहरण व संवितरण अधिकारी |
|---|---|---|---|
| १. | कृषी आयुक्तालय | संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण), कृषी आयुक्तालय, पुणे | सहायक संचालक (लेखा-१), कृषी आयुक्तालय, पुणे |
| २. | विभागीय सह संचालक (कृषी) | विभागीय सह संचालक (कृषी) | संबंधित विभागीय सह संचालक (कृषी) यांच्या कार्यालयातील लेखा अधिकारी |

| अ.क्र. | कार्यालय | नियंत्रण अधिकारी | आहरण व संवितरण अधिकारी |
|---|---|---|---|
| ३. | जिल्हा अधीक्षक कृषि अधिकारी | जिल्हा अधीक्षक कृषि अधिकारी | संबंधित जिल्हा अधीक्षक कृषी अधिकारी यांच्या कार्यालयातील लेखा अधिकारी |
| ४. | तालुका कृषी अधिकारी | तालुका कृषी अधिकारी | तालुका कृषी अधिकारी |

६. केंद्रिय कृषि मंत्रालयाने राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियानांतर्गत सन २०१७-१८ करिता वार्षिक कृती आराखड्यास संदर्भाधीन दि.०६ मे, २०१७ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये दिलेल्या प्रशासकीय मान्यतेनुसार, तसेच चालू वर्षी अभियानाकरिता मंजूर केलेल्या कृति आराखड्यानुसार आणि वेळोवेळी केंद्रीय कृषी मंत्रालयाने दिलेल्या दिशानिर्देशानुसार सदर अभियानाची अंमलबजावणी करणे बंधनकारक राहील, याबाबत संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण) यांनी राज्यस्तरावरुन अभियानाचे संनियंत्रण करावे, त्याचप्रमाणे अभियानाच्या प्रभावी अंमलबजावणी व संनियंत्रणाकरिता वेळोवेळी अधिनस्त कार्यालयांना निदेशित करावे.

७. संबंधित जिल्हा अधीक्षक कृषी अधिकाऱ्यांनी / तालुका कृषी अधिकाऱ्यांनी अभियानाकरिता लाभार्थ्यांची निवड करुन अभियानांतर्गत समाविष्ट कार्यक्रम राबविण्याच्या दृष्टीने लाभार्थ्यांची यादी तालुका स्तरावर संकलित करावी. सदर यादीमध्ये शेतकऱ्याचे नांव, गांव, सर्वे/गट क्रमांक या बाबींसह, मोबाईल/दुरध्वनी क्रमांक, बँक खाते क्रमांक, आधार क्रमांक इ. बाबीची माहिती संकलित करण्यात यावी. त्याचप्रमाणे अभियानांतर्गत निवडण्यात आलेल्या लाभार्थ्यांची यादी निधी प्राप्त झाल्यापासून १५ दिवसांमध्ये कृषी विभागाच्या संकेतस्थळावर उपलब्ध करुन देण्याची जबाबदारी संबंधित जिल्हा अधीक्षक कृषी अधिकाऱ्यांची राहील.

८. राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियानांतर्गत विविध घटकांतर्गत लाभार्थी शेतकरी निवडतेवेळी अल्प व अत्यल्प भू-धारक शेतकऱ्यांना वा सदर शेतकऱ्यांच्या गटांना प्राधान्य देण्यात यावे, त्याचप्रमाणे अभियानांतर्गत वैयक्तिक लाभाच्या सर्व घटकांखाली 'आधार क्रमांकाशी' सांगड घालून थेट लाभार्थ्यांच्या खाती अनुदान जमा करण्याची (Direct Benefit Transfer) कार्यवाही करावी.

९. उन्नत शेती - समृद्ध शेतकरी या मोहिमेच्या संदर्भाधीन दि. १३ एप्रिल, २०१७ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये तसेच, लाभार्थ्यांना थेट लाभ हस्तांतरणाबाबत (DBT) संदर्भाधीन दि. १९ एप्रिल, २०१७ रोजीच्या शासन निर्णयांन्वये कृषी विभागाच्या प्रचलित योजनांतर्गत विविध घटकांची अंमलबजावणी कशाप्रकारे करावी याबाबत मार्गदर्शक सूचना विहित केलेल्या आहेत. सदर दोन्ही शासन निर्णयातील सूचनांनुसार राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियानांतर्गत-वाणिज्यिक पिकांच्या सर्व घटकांची अंमलबजावणी करण्यात यावी.

१०. सदर लाभार्थ्यांच्या यादीनुसार सर्व लाभार्थी शेतकऱ्यांच्या शेतावर हाती घेण्यात आलेल्या कार्यक्रामाची प्रत्यक्ष तपासणी त्या-त्या गावातील कृषी सहायकांनी करावयाची असून, त्यांनी आपला अहवाल तालुका कृषी अधिकाऱ्यांमार्फत जिल्हा अधीक्षक कृषी अधिकाऱ्यांना सादर करावयाचा आहे. त्याचप्रमाणे कृषी सहायकांचे

अहवाल प्राप्त होताच सदर कार्यक्रमांतर्गत राबविण्यात आलेल्या कामांच्या पर्यवेक्षीय तपासणीचे उचित प्रमाण संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण) यांनी मार्गदर्शक सूचनेमध्ये विहित करावे.

११. या शासन निर्णयान्वये उपलब्ध करुन देण्यात आलेल्या निधीचा तात्काळ विनियोग करण्यात यावा तसेच निधी विनियोगाच्या अनुषंगाने संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण) यांनी वेळोवेळी उपयोगिता प्रमाणपत्र शासनास सादर करावे. सदर उपयोगिता प्रमाणपत्राच्या आधारे प्रधान सचिव (कृषी) यांच्या स्वाक्षरीने सदर निधीचे उपयोगिता प्रमाणपत्र केंद्र शासनास निर्गमित करण्यात येईल.

१२. केंद्र सहाय्यीत योजनकरिता निधी वितरणासाठी वित्त विभागाचे संदर्भाधीन शासन परिपत्रक क्र. अर्थसं-२०१७/प्र.क्र.७५/अर्थ-३, दि.१८.०४.२०१७ नुसार विहित करण्यात आलेल्या अटींची पूर्तता होत आहे. सबब, सदर शासन परीपत्रकान्वये विभागास प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांनुसार हा शासन निर्णय निर्गमित करण्यात येत आहे.

१३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०१८०३२८१२५९२२५००१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

Shrikant Chandrakant Andge

Digitally signed by Shrikant Chandrakant Andge
DN: c=IN, o=Government Of Maharashtra, ou=Agriculture And ADF Department, postalCode=400032, st=Maharashtra, 2.5.4.20=5d5ab93b4e4f2fcd87e12fe19b8965025d482b1bee0fffaa62085c34db6bfd8c, serialNumber=d8d9626c9e038380cd235c048f20d7ce74cffd3a95f2ac3c192e9c991f358271, cn=Shrikant Chandrakant Andge
Date: 2018.03.28 13:02:27 +05'30'

**( श्रीकांत चं. आंडगे )**
**अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन**

**प्रति:-**

१. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई
२. अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
३. प्रधान सचिव (कृषी), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
४. अपर मुख्य सचिव (नियोजन), नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
५. आयुक्त (कृषी), कृषी आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
६. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ, अकोला.
७. संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण), कृषी आयुक्तालय, साखर संकुल, शिवाजीनगर, पुणे.
८. सर्व विभागीय कृषी सहसंचालक
९. सर्व जिल्हा अधीक्षक कृषी अधिकारी
१०. महालेखाकार ( स्थानिक निकाय लेखा परिक्षा व लेखा), मुंबई.
११. महालेखापाल (लेखा परिक्षा), महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपुर.
१२. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपुर.
१३. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य.

१४. सहायक संचालक (लेखा-१), कृषी आयुक्तालय, पुणे.
१५. वित्त विभाग (कार्या. व्यय-१ / अर्थसंकल्प - १३), मंत्रालय, मुंबई.
१६. मा. मंत्री (कृषी व फलोत्पादन) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई .
१७. मा. राज्य मंत्री (कृषी व फलोत्पादन) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
१८. निवड नस्ती-४-अे.